

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІХТІОФАУНИ РІЧОК

Криворучко Софія Олександрівна

студентка

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Максименко Юлія Вікторівна

кандидат біологічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Вискушенко Дмитро Андрійович

кандидат біологічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Іхтіофауну вважають важливою складовою біотичного різноманіття. Тому дослідження іхтіофауни за використання найбільш оптимальних методів дозволяє вивчити екологічний стан водойм та оцінити вплив різноманітних факторів на чисельність та популяцію риб або ж визначити причини їх повного зникнення [1]. Іхтіофауна середніх річок чутлива до коливання екологічних чинників, зокрема меліорації, забруднення, а також глобальних кліматичних змін, що у комплексі чинять неабиякий вплив на біорізноманіття цих водотоків. Збереження природних комплексів і їх видового розмаїття вимагає постійних наукових досліджень, зокрема системного моніторингу. Сьогодні значна частина русла середніх річок зарегульована. Це призводить до суттєвої трансформації водойм, що впливає на умови існування різних представників іхтіоценозів, які мають у повній мірі адаптуватись до новостворених екосистем. Це відображається на їх чисельності та характері розповсюдження.

Під методом дослідження визначають спосіб вивчення того чи іншого процесу чи явища із використанням найбільш оптимальних стратегій, прийомів та засобів, які варто здійснити для того, аби досягти певної мети [2].

До методів дослідження іхтіофауни річок належить збір польових матеріалів з метою уточнення видової різноманітності іхтіофауни, з'ясування основних біологічних показників риб, а також визначення харчування та особливостей трофічних відносин риб. При аналізі іхтіофауни оцінюється видовий склад та співвідношення риб у контрольних уловах, а також їх біологічні показники: лінійно-ваговий, віковий та статевий склад – тобто показники, необхідні при вирішенні як фундаментальних, так і прикладних рибогосподарських питань. Для відлову риб із верхніх шарів води використовують насадки: кімнатних і сірих м'ясних мух, коників, гусінь, личинки, черв'яки. У процесі відлову риби на вудилище грузила встановлюють так, щоб мати змогу відловити рибу з середніх і нижніх шарів води. Для цього доцільно використати у якості насадок дощових черв'яків, мальків риб.

Збір, а також первинна та камеральна обробка зібраних матеріалів проводиться за загальноприйнятими методиками з урахуванням рекомендацій

щодо певних видів риб. У спійманих риб вимірюється довжина і визначається маса тіла, візуально визначається стать та стадії зрілості гонад у балах. Вік риб, залежно від їх видової приналежності, оцінюється за відповідними реєструючими структурами: лускою, зябровими кришками або отолітами. Визначення віку та вимірювання радіусів річних кілець по передньому краю луски проводять з використання бінокуляра МБС-9.

Використовується також метод варіаційно-статистичної оцінки зібраного та обробленого матеріалу. Збір та фіксація проб для вивчення живлення та його ланцюга, а також їх камеральна обробка проводиться відповідно до сучасних методичних рекомендацій. Визначається загальна вага харчових грудок. Ступінь значущості окремих харчових компонентів виражається у відсотковому співвідношенні від загальної маси. Розраховується індекс наповнення шлунково-кишкового тракту риб [2].

Усі отримані даним способом матеріали записують у щоденник досліджень, який являється первинним документом для подальшого вивчення іхтіофауни річки.

Отже, до методів дослідження іхтіофауни річок відносять визначення видового складу риб водойми, біологічних показників риб та способів життєдіяльності та живлення, моніторинг із використанням наукових літературних джерел та власних спостережень тощо.

Список літератури

1. Матвієнко Т.І. Збірник методичних вказівок для проведення навчальної практики з іхтіології. Одеса, ОДЕКУ, 2016. 85 с.
2. Навчальна практика з зоології хребетних (навчальний посібник). Укладачі: О.А. Матвійчук, Н.Д. Матвійчук, А.Б. Пірхал. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 124 с.